

Предмет: Зарубіжна література

Клас: 6 клас

Урок № 27

Розділ програми: Пригоди і фантастика

Тема уроку: М.В.Гоголь. «Ніч перед Різдвом». Елементи фольклору (традиційні образи – відьма, чорт, місяць; різдвяні символи; елементи казки)

Тип уроку: урок формування компетентностей

Мета уроку:

Навчальна:

- *ознайомлення зі змістом повісті «Ніч перед Різдвом».*
- *поглиблення знань з теорії літератури про повість, традиційні образи, образи-символи;*
- *зацікавлення творчістю письменника,*

Розвиваюча:

- *розвиток умінь аналітико-інтерпретаційні компетенції;*
- *розвиток пізнавальної активності та самостійності;*
- *розвиток уваги, спостережливості, творчої уяви;*
- *розвиток критичного, аналітичного та логічного мислень;*
- *розвиток навичок правильного, вдумливого читання та розуміння прочитаного;*
- *збагачення словникового запасу.*

Виховна:

- *виховання любові до Батьківщини, її історії,*
- *виховання кращих духовних якостей, кмітливості, наполегливості у навчанні, пізнавального інтересу, любові до художнього слова.*

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів :

- *учні повинні визначати головну думку прочитаного;*
- *висловлювати враження та власне ставлення до подій твору;*

- давати характеристику персонажам, оцінювати їхні вчинки, моральні якості;
- називати основні ознаки фантастичної повісті, наводити приклади з прочитаного твору;
- розуміти поняття «традиційний образ»;
- розкривати національний колорит повісті, окремі засоби його створення (деталі побуту, національні образи, мовні засоби та ін.).

Міжпредметні зв'язки: історія України, українська література

Матеріально-технічне забезпечення:

☐ дидактичне забезпечення:

підручники, картки, портрет М.В.Гоголя, виставка книг новорічно-різдвяної тематики «Зимові історії»;

☐ технічні засоби навчання:

презентація, картки;

☐ використані джерела інформації:

1. Біографія М.В.Гоголя. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/VUQiBWP>
2. Матеріали педагогів з Фейсбукгрупи «Методичні родзинки уроків зарубіжної літератури». - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/MUQi6eC>
3. Методичні матеріали до уроків зарубіжної літератури у 6 класі (з мультимедійними додатками) : навчально-методичний комплект / за заг. ред. Н.В. Химери. - Біла Церква : Олімп, 2017. - 248 с. [з додатками до уроків на DVD-диску]
4. Ніколенко О.М. Світова література: підручник для 6 класу ЗНЗ / О.М. Ніколенко та ін. – К.: Грамота, 2014. – 256 с.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

Епіграф.

Гоголь є дзеркалом нашої неповторності.

Д. Чижевський

1. Організаційна частина:

перевірка наявності учнів; перевірка готовності учнів до уроку.

2. Актуалізація опорних знань.

Мало хто знає, що Гоголь, рідною мовою якого була українська, здобув центральне місце у російській літературі саме завдяки тому, що був українцем, знав тогочасну українську культуру, яка була майже зовсім не відома в Росії, і, «переклавши» її для російського читача, став знаменитим. Йому також допомогло те, що за складних політичних обставин у Російській імперії він знав, як ідеологічно пристосувати свої тексти до конкретної політичної ситуації.

Хоча Гоголь був українцем, у час, коли Україна була часткою російської імперії, а російську мову було прийнято як мову «освіченого» літературного спілкування, він мусив писати російською, щоб мати успіх у літературі.

Робота з епіграфом.

Тож слова літературознавця Д.Чижевського підтверджені саме життєвою долею митця, бо Гоголь дійсно став дзеркалом – відображенням нашої української неповторності.

Пригадаймо основні події з біографії поета, створивши умовну ФБ сторінку автора на картках (*картки вчителя О.Залізницької*).

3. Повідомлення теми, мети уроку, мотивація навчальної діяльності учнів.

Гра «Бюро загублених речей». За слайдом перевіримо як ви запам'ятали героїв твору та які речі їм належали.

(Дзеркало – Оксана, мітла – відьма, корона – царівна Єлизавета, коралі – Солоха, молоток – коваль Вакула, люлька – козак Корній Чуб)

Добре. Молодці! Уважно читали.

4. Етап уроку відповідає типу уроку.

Робота у зошитах.

Запис теми уроку

Словникова робота

Повість — епічний прозовий твір, який характеризується однолінійним сюжетом, а за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття посідає проміжне місце між романом та оповіданням

Традиційний образ — образ, що переходить від однієї літературної епохи до іншої, зберігається й активно функціонує протягом тривалого часу або в одній національній літературі, або в різних національних літературах.

Робота з текстом твору.

Традиції Різдва в Україні

Повідомлення підготовлених учнів.

Традиційною для українського народу була вечерея в колі сім'ї напередодні Різдва. Перед вечерею господарі обходили подвір'я і годували худобу. Вечерея починалась, коли на небі з'являлась перша зірка. На столі обов'язково були обрядові страви, серед яких кутя та узвар. В Святвечір не забували і про померлих родичів. Для їх душ залишали на столі посуд та їжу.

Після вечері починались забави. Старші діти несли вечерю дідусям та бабусям і починали колядувати. Колядують діти, дорослі парубки та дівчата. В українському фольклорі «коляда» означає Різдво і пов'язаний з цим звичай славити господарів, дарувати подарунки колядникам. Дорослі парубки ходять ватагами із «звіздою» і дзвоником. Дівчата ходять з ліхтарем у вигляді зірки або місяця.

У ніч проти Різдва, згідно з народними уявленнями активізується нечиста сила. Це час боротьби темних сил із силами добра. Тому в повісті М.Гоголя є образи відьми і чорта, загальні обриси яких не дуже відрізняються від народних уявлень. Сцену викрадання зірок письменник запозичив із фольклорних розповідей, бо існувало повір'я, що відьми знімають і ховають зірки. У фольклорі є й історія про чорта, який пролітав крізь димар на побачення до відьми.

М. Гоголь використовує в повісті різноманітні мотиви й ситуації вертепної драми, зокрема коханців, що ховались у мішках. Поширену в Україні фольклорну легенду про благочестивого маляра він поєднує із образом героя слов'янських міфів – коваля, якому народ приписував зв'язок із нечистим.

Учні заповнюють картки.

Фольклорні елементи у творі створюють національний колорит, оригінальну картину світу, підводять до морального ідеалу – гармонії зовнішньої та душевної краси.

1. Виконання молоддю колядок та щедрівок.
2. Народні легенди: Про благочестивого маляра („Вакула) та про нечисту силу (чорта, відьму)

Образи-символи у творі «Ніч перед Різдвом»:

- Різдвяна ніч – символ боротьби світла й тьми, добра й зла
- Місяць – символ кохання, романтичності, таємничості.
- Зоря – дівчина, панна-красуня.
- Восьмикутна зірка колядників – символ Бога, сонця, світла.
- Різдвяна кутя – символ достатку й родючості.

Традиційні образи: чорт та відьма.

Зачитати з тексту описи цих героїв.

«... хіба тільки по цупиній бороді під мордою, по невеличких різках, які стирчали на голові, та що увесь був не біліший од сажотруса, можна було догадатися, що то не німець і не губерньський стряпчий, а просто чорт, якому останню ніч залишилось вештатись по білому світу та під'юджувати на гріхи добрих людей.»

«Мати коваля Вакули мала не більше як сорок літ. Вона була ні гарна ні погана з себе. Важко ї бути гарною в такі роки. Однак вона вміла так причаровувати до себе найстатечніших козаків, що до неї вчащали і голова, і дяк Йосип Никифорович, і козак Корній Чуб, і козак Касян Свербигуз. І, на

похвалу їй слід сказати, вона так уміло обходилася з ними, що жодному з них і на думку не спадало, що в нього є суперник.

5. Узагальнення навчального матеріалу

Запишіть у зошиті. Які ж *елементи казки* є у творі?

- Польоти відьми та чорта,
- збирання зірок та викрадення місяця,
- у Пацюка вареники самі залітали в рот,
- перенесення в Петербург за кілька хвилин.

Вправа «Анаграми»

Чи добре засвоїли текст, перевіримо розшифровкою анаграм.

6. Підведення підсумків уроку (рефлексія).

Метод мікрофон:

- Що нового я дізнався на уроці?
- Мене зацікавило...

7. Домашнє завдання.

1. Записати традиції Різдва у вашій родині (письмово).
2. Знайти у творі описи образів Оксани та Вакули (письмово).

Індивідуальні завдання:

Намалювати ілюстрацію до будь-якого епізоду твору, що сподобався